

Geboren uit water en geest

Preek over Johannes 3:5

Te lezen: Johannes 3:1-7

Den Haag, 11 januari 1976

Een mens kan soms dromen van een nieuw begin. Ik kan mij herinneren dat ik af en toe van een nieuw begin droomde, toen het leven voor mij nog maar nauwelijks was begonnen.

Op de lagere school al was mijn handschrift verre van fraai. Bij tijd en wijle stonden de hanenpoten en kriebelletters die ik produceerde ook mijzelf tegen. Vooral wanneer ik een schriftje Nederlands taal bijna had volgeschreven. Wanneer ik aan de laatste bladzijde van het schrift toe was, bladerde ik het schrift eens door, zei tegen mezelf: 'Bah!', en verheugde me op het nieuwe begin dat ik weldra zou mogen maken. Een nieuw begin. Een nieuw schrift door de juffrouw voor mij uit de kast gehaald. Stralend wit lag het papier van de eerste bladzijde voor me. Dat deed je iets: Een schrift waar nog geen lelijke letter in was geschreven, en nog geen inkt in was geknoeid.

Ik beloofde mezelf het schrift met volmaakte letters vol te schrijven, met het puntje van de tong tussen de tanden nam ik voorzichtig de pen op, als was het een kostbaar voorwerp. Heel precies plaatste ik hem op papier. Nu zou het gebeuren! Een nieuw begin!

De gedachte aan een nieuw begin kan je als een geluksgevoel doortintelen.

Een leraar begint na de grote vakantie op een nieuwe school. Op de vorige had hij nogal eens ordeproblemen. Heerlijk idee: Hier kennen de leerlingen hem niet. Hier doen geen verhalen de ronde hoe je Jansen voorin de klas kunt pakken. Hier kan hij helemaal opnieuw beginnen.

Een man en een vrouw hebben eindelijk hun huwelijksproblemen uitgepraat. 't Zat al maanden scheef, maar ieder zweeg. Tot die dag waarop de spanning te groot werd. Boze woorden. Felle verwijten. Een gierende huilbui. Maar tenslotte toch: het gesprek. Eindelijk is alles uitgepraat. Na die onweersbui is de hemel opgeklaard. Het zonnetje begint zelfs - al is het nog wat waterig - te schijnen.

Een nieuw begin.

Ze geven elkaar een zoen en beloven elkaar niet meer in de oude fouten te vervallen.

Een nieuw begin.

Jezus gaat veel verder. Hij zei niet tegen Nicodemus: 'Nicodemus, tenzij je helemaal opnieuw begint zal je nooit in het koninkrijk van God komen'.

Jezus ging veel verder. Hij zei: 'Tenzij iemand wederom geboren wordt, kan hij het koninkrijk Gods niet zien'. Niet een nieuw begin. Maar een nieuwe geboorte.

De eigenlijke oplossing voor uw en mijn fouten en problemen en mislukkingen ligt niet in een nieuw begin. Het is geweldig fijn, wanneer je opnieuw kunt beginnen. Wat

was ik blij met dat nieuwe schrift dat de juffrouw op school mij gaf. Wat deed ik mijn best. Die eerste bladzijde hield ik de letters nog wel aardig in het gelid. Maar toen ik die eerste bladzijde had omgeslagen, werden het al snel weer kriebelletters. Wat wilt u? 't Zit nu eenmaal in de aard van het beestje! Daar helpt geen nieuw begin aan. Zo ben ik nu eenmaal geboren!

't Is geweldig fijn, wanneer iemand tegen je zegt: 'Zand erover! 't Is vergeven en vergeten! We beginnen helemaal opnieuw!' Maar zelfs wanneer dat verleden inderdaad vergeten is, blijf je toch met jezelf zitten. Je blijft ten diepste die je bent. Daar helpt geen nieuw begin aan.

Roswita van Oorde heeft Jezus begrepen. Roswita heeft Jezus' stem verstaan: De eigenlijke oplossing voor je problemen ligt niet in een nieuw begin, maar in een nieuwe geboorte. Je moet zelf nieuw worden. Je bent er niet mee geholpen, dat jij opnieuw mag beginnen. Je moet zelf nieuw worden.

Misschien dat iemand nu wenkbrauwen fronst: Dominee, u kent blijkbaar de familie Van Oorde niet, anders zou u niet zo praten! Vader en moeder Van Oorde zijn fijne mensen. Ze geven hun kinderen een goede opvoeding. Roswita is altijd een leuke meid geweest. Dat kun je maar niet zo doorstrepen. 't Is te gek om te beweren dat Roswita opnieuw geboren moet worden. 't Is gewoon beledigend voor Roswita en voor haar ouders.

Nicodemus was best een goeie vent, sterker: Hij was een hoogstaand mens. Hij kwam uit een goede joodse familie. Hij had een voortreffelijke opvoeding genoten. Een en ander had hem er toe gebracht om wetsgeleerde te worden. Hij probeerde nauwgezet te leven volgens de wetten van Mozes. Hij legde voor zichzelf en voor andere hoge normen aan. Jezus zelf noemt hem 'een leraar van Israël'. Jezus had een hoge dunk van Nicodemus.

Toch zegt Jezus tegen hem: 'Nicodemus, je moet opnieuw geboren worden'. Nicodemus, je komt er niet met de geboorte uit je ouders, je komt er niet met je goede opvoeding, met je voortreffelijke opleiding, je komt er niet met je hoge normen en met je inspanningen om aan die normen te voldoen. Nicodemus, met al die dingen die bij je eerste geboorte horen, kom je er niet, kom je niet in het koninkrijk van God. Nicodemus, je moet nog een keer geboren worden.

In de Griekse grondtekst staat hier het woord 'anoothern', dat twee betekenissen heeft. Het betekent: 'opnieuw'. Het betekent ook: 'van boven'.

Roswita heeft Jezus stem verstaan. Roswita, je moet 'anoothern' geboren worden, je moet opnieuw, dat wil zeggen: je moet nog een keer 'van boven' geboren worden. Zeventien jaar geleden ben je 'van beneden' geboren en een kind van je ouders geworden. Om in het koninkrijk van God te komen, moet je nog een keer 'van boven' geboren worden. Moet je ook een kind van God worden.

Wat is dat: opnieuw ‘van boven’ geboren worden? In zijn gesprek met Nicodemus legt Jezus het zelf uit. Hij zegt dan: ‘Tenzij iemand geboren wordt uit water en geest kan hij koninkrijk Gods niet binnengaan’.

Opnieuw ‘van boven’ geboren worden is: Uit water en geest geboren worden.

Uit water en geest geboren worden....

Wanneer we willen weten wat dit inhoudt, moeten we in gedachten naar de Jordaan gaan waar Jezus door Johannes de Doper gedoopt wordt.

Jezus laat zich door Johannes de Doper dopen, wanneer hij op dertigjarige leeftijd zijn levenswerk als Verlosser en Heiland van mensen begint.

Er staat over die eerste dertig levensjaren van Jezus maar heel weinig in de Bijbel beschreven. De evangelieverhalen beginnen feitelijk pas na de doop van Jezus.

Wanneer in Jezus’ leven het moment is gekomen om zich volledig ter beschikking te stellen van God zijn vader, om in dienst van God tenslotte zijn leven aan het kruis weg te geven, om in dienst van God de mensen lief te hebben tot in de dood toe, laat hij zich dopen.

Wanneer Jezus na zijn doop uit het water opkomt, staat hij volledig God ter beschikking. Vanaf nu gaat het gebeuren! Vanaf nu is Jezus metterdaad de Messias. Direct na zijn doop daalt in de gestalte van een duif Gods Geest op Jezus neer. Alles wat Jezus gaat doen en gaat zeggen is geïnspireerd door Gods Geest. Jezus behoort God volledig toe.

Wat dat is, ‘uit water en geest geboren worden’, wordt duidelijk in de doop van Jezus. Het is: Volledig God ter beschikking staan. Het is: Niet meer door je eigen geest geleid worden, maar door Gods Geest. Niet meer van jezelf zijn, maar van God.

Wanneer Roswita straks gedoopt wordt, wordt daarin zichtbaar dat ze geboren is ‘uit water en geest’. Als ik het zo mag zeggen: Toen Roswita voor de eerste maal geboren werd, lag ze in een wieg. De wieg van haar tweede geboorte is het doopvont. Toen Roswita voor de eerste maal geboren werd, bogen tantes zich over de wieg en zeiden: Ze heeft de neus van haar vader. En de mond van haar moeder. Of: Ze lijkt precies op grootmoeder Van Oorde.

Wanneer Roswita in de wieg van haar tweede geboorte ligt, in het doopvont, mogen we zeggen: Ze lijkt op Jezus. De Geest van God doet haar op Jezus lijken. Ze is natuurlijk nog steeds een kind van haar ouders. Maar je hoort, en je ziet en je voelt dat ze ook een kind van God is. Ze wordt geleid niet door haar eigen geest, maar door Gods Geest.

Vóór je gedoopt wordt zal dominee Cohen je vragen of je jezelf kent als iemand die het in eigen kracht niet redt. Of je jezelf wilt geven in de dienst van Jezus. Of je jezelf ook wilt opofferen voor Christus, als dat nodig is.

Als je dan zegt: ‘Ja!’, dan beseffen we allemaal dat dat ‘ja’ niet uit je eigen geest

voortkomt. Want uit jezelf geef je niet toe dat je een klein en zondig mens bent. Uit jezelf ben je niet bereid om je weg te cijferen. Dat 'ja' is het werk van Gods Geest in je.

Roswita, wanneer je straks gedoopt wordt, zal je lijken op Jezus, toen hij gedoopt werd. In de wieg van je wedergeboorte zal je op Jezus lijken. Maar je blijft niet in de wieg. Je hebt een heel leven voor je.

Amen.